

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-fordautca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: 50 hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj. — Hirdetések felvételének helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (Király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent Nyitléri cikkek:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

A képviselőház pénzügyi bizottságából.

— A képviselőház pénzügyi bizottsága az egyenes adókon kezdé tárgyalásait. Fedezet. A fedezet a törvényhatóságoknak kiszolgáltatandó összeggel együtt 61.667,293 forintban vétetett fel, e nélkül 57.521,545 frtot tesz.

A többletből 2.350,633 frt a határőrvidékre esik. Összesen 1.738,640 frttal van magasabban felvéve az egyenes adók fedezete, mint az 1871-dik évben.

A bizottság részletesen átvizsgálván, vajjon helyesen történt-e az egyenes adókból várható jövedelem felvétele, miután azt találta, hogy a múlt 1869. és 1870-ik évi zárszámadásokban mutatkozó tényleges eredmények csakugyan kellően indokollják az előirányzott összegek felvételét, azokat változatlanul bevette a fedezetbe. Sőt 208,000 frttal nagyobította is a fedezetet, a mennyiben az adóbehajtási költségeket, melyeket az 1870-iki törvény 2. illetőleg 4%-ban szabott meg, mint 1871-re történt, 1872-re is felvette, és így 1872-re 61.875,293 forintban vette fel az egyenes adók fedezetét.

A köztörvényhatóságoknak kiszolgáltatandó ebből 4.145,749 frt.

Szükséglet. Az egyenes adók kivétési és beszedési költségei összesen 578,000 frt.

Fogyasztási adók. Fedezet: szeszadó 7.020,500 frt, boradó 2.502,600 frt, husadó 1.948,100 frt, söradó 1.278,700 frt, cukoradó 1.200,000 frt, összesen 13.949,900 forintban vétetett fel. Szükséglet. A fogyasztási adó beszedési költségei 228,655 forintban állapítottak meg. **Határvám.** Szükséglete. 370,320 forintban vétetett fel. **Bélyeg.** Fedezet 4.471,800 forintban vétetett fel. Szükséglet 89,706 forintban vétetett fel. **Jogilletékek és díjak.** Fedezet: jogilletékek 10.590,000 frt, díjak 525,000 forint összesen 11.115,000 frt. Szükséglete 454,000 frt. **Fémjelzés.** Fedezet 22,753 frt. Szükséglet 21,789 frt. **Ut-, hid- és rév-vám.** Fedezet 40.921 frt. Legnagyobb része a határőrvidékre esik. **Dohányjövődék.** Fedezet 24.203,394 frt. Szükséglet: 10.451,223 frt, tiszta jövedelem 13.752,171 forint. (1871-ben a jövedelem 13.085,000 frtot tett.)

A miniszter értesíté a bizottságot, hogy a dohányjövődék reformja tárgyában még ezen ülésszak alatt javaslatot terjeszt a ház elé.

A bizottság megszavazta a szükségletet a hivatalnokok lakbérének a múltévré való leszállítása mellett, úgy a mint az előirányzatban foglaltatik.

Lottójövődék. Fedezet: 2.745,600 frt. Szükséglet 1.742,000 frt. A bizottság a pénzügyi helyzet kényszerűsége folytán jóváhagyta az előirányzatot, miután e tetemes jövedelmi ág a nagy hiánylat mellett el nem ejthető.

Sójóvődék. Fedezet: 14.656,456 frt. Szükséglet: 4.355,883 frt. A bizottság a sójóvődék kérdését hosszabb tárgyalás alá vette, s annak következtében állapította meg az előirányzat elfogadását.

Egyébíratt helyesléssel vette tudomásul a pénzügyminiszter azon értesítését, hogy a sójóvődéki reform tárgyában a tárgyalások folynak a miniszterium keblében, s az alkudozások a birodalom másik felének miniszteriumával; s még ezen ülésszak folytán, ez öszön ben nyújtandja azon törvényjavaslatot, mely szerint a törvény által kedvezményezett helyek kivételével a só ára egyenlősíteni szándékolatik.

Államjavak igazgatóságai és ügyészségei. A bizott-

TÁRCZA.

Brassey a tőke és munka viszonyáról.

Brassey New-castleban beszédet tartott a tőke és munka közötti viszonyról. A beszéd főbb vonásai ezek:

„En ma nem mint kapitalista, nem mint főiparos, hanem mint philanthrop jelentem meg önök előtt. E szempontból azíránti reményemet fejezem ki, hogy a munka hosszsz szünetelése következtében a munkások és munkaadók fel fogják találni a legesszzerűbb és legkézbesebb eszközöket a differentiák kiegyenlítésére.

Önök azért küzdöttek itt, Newcastleban, hogy a munkások megörövidítenek. A munkások megörövidítése nem egyéb, mint a munkabér felemelése, s ha az ipar emelkedése meg fogja engenni a munkabér felemelését, nincs erre törvényesebb és igazságosabb eszköz, mint a munkások leszállítása.

Azonban az én nézetem nem az, hogy a munkások leszállítása szükségképp maga után vonjon megfelelő munkabér-leszállítást.

Mihelyt az ember több igyekezetet fejt ki, sikerülni fog annyi munkát kifejtetni 9, mint 10 óra alatt; hanem arra kell ügyelnie, hogy midőn kevesebb óráig dolgozik, ne nevelje Anglia termelésének költségeit, mert akkor ez nem fog versenyezhetni a külfölddel. Ha ez lenne a következmény, az angol mestermester kényszerítve látna magát visszatérni a hosszabb munkaórákhoz, hogy visszakapja az elveszett munkát.

ság ezen igazgatóságok és ügyészségek újjászervezése tervezetét helyesléssel fogadta, s az így újjászervezendő igazgatóságokra és ügyészségekre szavazta meg a költségeket 396,798 forintban.

Lapszemle.

A „Pesti Napló“ a jövőben küzdelmet helyez kilátásba, a munkáskérdés és észszerű haladás párhívei közt. A kormány abszolutismus pártolói, s a népsouverainitás tulhajtói, a kényuralmat ellenző liberalismus ellen szövetkeznek, mely sem a monarchia, sem az aristocratia, sem az anarchiának nem enged szabad kezét. A szélső elemek megtapsolták Bismarckot, midőn a hatvanas években az alkotmányellenzést rugdosta. Így szövetkezett az osztrák kormány az oláhokkal a magyarok, a galicziai parasztokkal a lengyelek ellen. Angliában azonban írásbeli szerződést kötött a conservatismus a munkásszólályal. A liberalismus több részt ütött 1830 óta az angol kormányon, s művét a felsőház reformjával fogja megkoronázni. A német feudal elemek hasonló czélakra törekednek. Hetek óta bizonyítják lapjaik, hogy a munkások nyomorát, a tőke és szellemi tehetségek szabad versenyének örögi eszméje idéző elő. A szélső pártok egy egyesülésében nincs egy szikra humanismus. Kik a bérlet az örökhaszonbérlet kidobták, akarják megváltani a munkást a liberalisoktól. Rabulistica. A munkások szövetségkötésük előtt a conservatívokkal a liberalisokhoz is beszólottak, de elutasítottak, mert az állam nem lehet mindenható befolyással közgazdasági viszonyokban, s mit a conservatívek kívánnak, az felforgatás. A liberalismus diadalmaskodni fog az új szövetség fölött, nem fognak-e megrázkódní addig az országok?

Az „Ung. Lloyd“ szerint Európa szintén oly súlyt fektet jelenleg Vilmos minden szavára, mint az még az imént a tuillieri exceszárjának trónbeszédénél történt. A német császár monologjából úgy veszi ki az „Ung. Lloyd“, Franciaország, mint veszélyes, nem jó tekintetbe. A negyedik milliárd lefizetésére nem kívántatik már nagy bankok garanciája, elég arra Thiers aláírása. A sz. gothardi vasut, melyből, annak idején a francia lapok erőnek erejével casus bellit akartak csinálni, akadály nélkül, a két szövetséges állam újabb szoros köteleke jeléül, fog létrejöni. A lelkesedés azonban a trónbeszéd felolvasásául csak azon helyen tört ki, hol az Ausztria-Magyarországgal való barátságos viszonyok fenntartása hangsúlyoztatott. Nekünk azonban más számszéd állammal is vannak érintkezéseink, melyeknél kíváncsiak vagyunk, mi előnyt huzandunk a vaspolitika emberei részéről.

A „Pesti Napló“ a Bécsben lefolyó bonyodalmakból, ha szerzői visszajednek, catastrophát jövendőül. A cseh munkálatokkal a deakpárti lapok, egy kivételével, sehoggy sem rokonszenveztek. A nemzetiségi liga hatással van Magyarország fejlődésére, s a foederalismus bátorítja a magyar állameszme ellenségeit. Kimutatván az laboratoriumnak a kiegyezésbe ütköző pontjait, tekintettel volt a készülődő állapotokra. A lapok elfoglalt állásponjtukon megmaudtak, a magyar kormány álláspontja változott. Andrassy, mert befolyását Beust érdekében, az alkotmány szelleme szerint kell érvényesítnie, Bécsben, a felség parancsára jelent meg. Beust a feliratot a cseh lapokból tudta meg. Hohenwarthnak tabula rasa kellett. A miniszteri értekezlet is az ő tanácsára hivatott egybe. Ez alaponása a dráma bonyodalmának. A többi kiszinezés.

Jogosan hangoztatták azon igazságot, hogy oly iparban, melyben a gépek képezik a termelés főbb eszközeit, a munkások leszállítása által szenvedett kárt a munkások megkészserezett szorgalma sem képes helyre-ütni. Jól tudom én azt, hogy a munkásoknak lehetetlen versenyt tartani a gépekkel, de miért nem lehetne a gépek vezetése mellett, melyeknek nincs szükségük nyugalomra rendre-rendre más-más embereket alkalmazni, a mint ez például a hajókon történik.

Azonban én nem tartozom azok közé, kik azt kívánják, hogy a munkások rendkívüli erőmegfeszítést fejtsenek ki. En Smith Ádámmal azt hiszem, hogy azon munkás, ki mértékletesen és állhatatosan dolgozik, nem csak egészségét tartja meg hosszasanban, hanem több évig is fog élni és a lehető legnagyobb munka mennyiségét fogja kifejtetni.

Ha a munkabér nagy előnyt nyújt az angol munkásnak az idegen munkás fölött: akkor az idegen munkája angol műhelyekbe foland. Az egyesült államokba való utazás oly nagy mérvben szállított le, hogy az Atlanti tenger másik oldalán fizetett munkabérnek okvetlenül nagy befolyással kell lenni az Angliában fizetett munkabérre. A közlekedési eszközök könnyűségénél fogva az iparos osztályok között a civilizált világban a legnagyobb solidaritás kell hogy létrejövön.

A munkások ezt fenálló nemzetközi viszonyok, meglehet, azt fogják eredményezni, hogy bizonyos mértékben meggátolják az idegen munka behozatalát Angliába, de ezen eredményt nem fogja másképp elérni, mint hogy a fizetések emelésének egy új lökést ad, lökést, mely az utóbbi évek alatt sokkal élénkebb volt a continensen, mint nálunk.

A „P. Lloyd“ nem tudja a tanácskozások addig értéke-e már, hogy a szentesítés várható? Andrassy csak jóakaró tanácsadó szerepét foglalhatja el, nem levén sem osztrák, sem közös miniszter. A csehek az utólagos elismerést nem annyira a magyar, mint az osztrák egyezkedésre akarják vonatkoztatni, miként a horvátok is utólag járultak a magyar kiegyezés elismeréséhez. Csak-hogy itt meg kell különböztetni, miszerint a horvátok a magyar korona alá tartoznak, míg a csehek, kikkel az országukban levő németek ellenkeznek, csak egy fractiót képviselnek, mely tehát végérvényesen nem intézkedhetik. A csehek előterjesztéseiket ultimatumnak tekintik, nem emlékeztvén meg, hogy a magyarok 66 után, midőn a birodalom szétmállni készült, ennek zavarát nem használták fel, hogy ily követelő hangon beszéljenek.

A „Reform“ az országgyűlési teendők közt első helyre a budget vitát után a választási törvény revisióját helyezi. Nem akarja, hogy e tekintetben egészen új törvény alkottassék, hanem hogy a meglevő hiányai javíttassanak. Ez ellen a szélsők sem tehetnének kifogást, nem lehetvén feltenni rólok, hogy a 48-ki törvény helyesen fog eljárni, ha mellőzve minden párttekinetet sem liberalisnak, sem illiberalisnak nem fog feltűnni akarni. Az ellenzék meglehet ki fogja aknázni pártérdekeiben e törvényt; de a „Reform“ a látszólag nehéz téma dacára, az egyetértést könnyűnek tartja. Csak egy módosítunk, hogy a nép ne mindig új törvényekhez szoktattassék, hanem hogy a minél kevesebb paragraphusból állandó módosítások idővel az életben szokásossá gyökördzvén, elevenedjenek.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Bécs. A minisztertanács elé Hohenwarth módosított leiratán kívül több javaslat terjesztett. A magyar miniszterek az ellen tesznek óvást, hogy a magyar kiegyezés utólagos elismerésre szorúlna a csehek részéről. A közös miniszterek kifogásai a kül- és pénzügyeket egy a hadserget illetik.

A „Pokrok“ elkoboztatott azon cikk miatt, melyben azt írja, hogy a leirat változtatása a kiegyezést megghiusitáná.

Róma. A Monte-Citorio palotát fegyveres fedezet alatt fel készítik a parlament számára. Állítólag több munkás elfogatott s az ülésterem alatt löporos hordókat találtak felkanócozva.

Prága. Rieger és Clam Martinicz táviratilag Bécsbe hivatnak. Elmenetelők előtt a csehekkel és feudallokkal conferáltak. Azt hiszik, hogy a császár helyesli a közös miniszterek és Andrassy ellenvetéseit a kiegyezést illetőleg, s ezek elfogadására akarnak a csehek és feudallok bizalmi férfiai által hatni.

Legujabb táviratok.

A „Pesti Naplo“-ban olvassuk október 24-ről: A nagy miniszteri értekezletet véget érték, Andrassy gróf még ma Pestre leutazik. Compromissum jött létre, melyben a magyar miniszterelnök volt a közvetítő. A miniszterkérdés mindkét oldalon abba hagyatott. A végeldön-

Jegyezzék meg önök, hogy a munkabér felemelése a kontinensen nagy előny lesz az angol iparra nézve, mert sokkal egyenlőbbé teendi a concurrentiát a continentalis termelével, mint volt ezelőtt.

Azon elvek, melyek a fizetések fokozatát megállapítják, igen egyszerűek, de a munkások nem értik. Egy példát fogok idézni. Nem láttuk-e a lancashirei bányamunkásokat strickolni bérfelemelésért oly időben, midőn az ipar leginkább el volt nyomva? Midőn a körülmények kedvezőlenek a termelésre, a főiparosok nem képesek áldozatot hozni bérfelemelés formájában; de egészen másképp áll a dolog a forgalmi termékenység korszakában. Midőn minden kar el van foglalva, a fizetések önmagoktól emelkednek. Végül gratulálok a newcastlei munkásoknak azon csendes magatartásukért, melyet az általunk átélt sajnos helyzetben tanúsítottak. Önök magaviselete több új barátot szerzett önöknek és főnökük: Burnetnek kifejtett ügyessége, gyarapítja még azon mindnyájunk által érzett óhaját, hogy közelebből lássuk a munkát egyenesen képviselve a követek házában. Ez nem akarja azt jelenteni, hogy én oly embereket óhajtok beléptetni a képviselőházba, kik új alkotmány tanokat fognának proclamálni. En azon nézetben vagyok, hogy a munkások csak eltékozzolják segédforrásait, midőn arra aspirálnak, hogy politikai forradalmak vezetői legyenek, de egy főiparos sem, legyen az bármi helyes gondolkodásu is, nem képes megismertetni a munkások szükségait a törvényhozótesttel és az országgal olyan jól, mint magok a munkások, és ezek meg lehetnek győződve, hogy az általuk jól választott védő a képviselőházban soha sem fog beszélni egy közönyös és figyelmetlen gyűlésnek.

tést a korona magának tartja fenn. A compromissum közzöletni fog Riegerrel és Clam Martiniczczal, kik Bécsbe hivatnak; addig a leirat nem küldetik el; a csehektől fog függeni, meszakitják-e a tárgyalásokat. Andrassy diplomaticus fellépése általános elismerésre talált. Az osztrák miniszterek is tanácskoztak a Hohenwarth által fenntartással elfogadott compromissum felett.

Bécs, okt. 24. A „N. fr. Presse“ értesülése szerint a tegnapi minisztertanácsban a közöminiszterium és Andrassy által előterjesztett leiratj javaslat a cseh országgyűléshez, hangsúlyozza a reichsrathban való képvisel-tetés okvetlen szükségét, a sarkalatos cikkeknek egész összegükben való elfogadhatlanságát, a Magyarországgal kötött kiegyezés vitatásának lehetetlenségét, valamint azon alapfelfeltét, hogy Csehország állása a monarchián belül már az alkotmány által szabályozottnak tekintendő. — Hohenwarth álláspontjához ragaszkodván, az eredeti leiratot egy Magyarországot kielégítő záradékkal szándékozik ellátni. — Hohenwarth Riegerrel és Clam-Martiniczczal ujabban tanácskozik, s ennek végével összeül a nagy minisztertanács, hogy határozatot hozzon.

A „N. fr. Presse“-nek távirják Prágából, hogy egy 16-áról kelt miniszteri rendelet egész Cislajthaniában erőlyes fellépésre hívja fel az államügyészeket a sajtó és ennek minden kísérlete ellen, melynek czélja a kormány politikájának zavarása lenne. — A „Politik“ szerkesztőjének vagyoná árverés alatt áll.

Prága, okt. 24. Rieger meghívásra nem ment Bécsbe. A „Politik“ szerint a krisis élesebb mint valaha; a Hohenwarth-miniszterium szilárdul el van határozva az ellene működő celszövényeket szétgépni s kijelenteni, hogy köve van a csehekkel tett megállapodásokhoz.

Bukarest, okt. 24. A kormány a berlini, orosz- és bécsi kövénnyutaladosok védbizottmánya itteni képviselőjének írásbeli megnyugtató nyilatkozatot közbesíttet.

London, okt. 24. A „Times“ jelenti: Napoleon herczegnek Valencebe megérkezésekor a pályaudvarban nagy tömeg gyülekezett össze ellenséges szándékkal, ennél fogva oltalmi intézkedéseket kellett tenni.

Páris, okt. 24. A „Journal Officiel“ jelenti, hogy a Németországgal kötött szerződések megerősítőnyei a francia külügyminiszter és a német meghatalmazott, gr. Armin közt e hó 20-án cseréltek ki.

Bécs, okt. 24. A „Presse“ római távirata szerint Francia- és Spanyolország a pápánál levő követeket elhivandják; csupán Choiseul ügyviselő maradand ott.

Intő szót a határőrökhez.

Az újvidéki „Srbski Narod“ „Ne hagyjátok határőrök magatokat megosalatni!“ fölíratu cikke a következőkép hangzik:

A felső-határőrvidéken elomlott vőrnél fontosabb tárgy e perczben nincsen, s a lázadásról közvetlen tudósítások még nem fekszenek előttünk, annyit azonban előre is mondhatunk, hogy az egyszerű nép nem oka semminek, a nép a rozsla el lett esábitva.

A határőri lázadás nem használ sem a határőrvidékeknek, sem nekünk többi szerbeknek. A zendülés csak azoknak malmára hajtja a vizet, kik az absolut rendszer mellett viaskodnak.

Ha határőri testvéreink azért láznak fel, hogy a végvidéki polgárosítatik: vétkek követnek el, melyért leginkább az utódok bünhődnek, mert a szabadság s az alkotmányos rendszer helyébe a vas depotismus lép. A polgárosítást tárt karokkal kellene fogadni a határőröknek, miután eddig csak azért éltek és voltak a világon, hogy a mérszárszékre vigyék — és semmi egyébért. Az első lövést azok ellen kellett volna irányozni, kik a határőröket a polgárosítás ellen lázítják.

A lázongás elítélésre méltó, véres könnyeket hullatunk a szerencsétlen népért, de átkozzuk egyuttal az izgatókat, kik jóval távolabb esnek a puskaropogástól.

Ha a határőrök az erők eladásá miatt lázognak, ha azok eladásá csakugyan megölö betűje a végvidékeknek; lehet azon segíteni lázadás nélkül is.

Ha elkecserekedtek a horvát országgyűlés elhalasztása miatt, miért azonnal fegyvert fogni? A csehek ime vér és fegyver nélkül vivják ki államjogukat, a császár Prágában cseh királylyá koronáztatik — minden vérontás nélkül!

A vér és fegyvernek tehát, bármely oldalról tekintjük is a dolgot, nincs helye és értelme.

Ily szomorú körülmények közepette felhívjuk mindenekelőtt a határőrvidéki lelkeseket és előljárákat, hogy a népet felvilágosítsák, s a rozstól elvonják, — ne engedjék a népet fellázadni, s állják útját a zendülésnek.

Ha bárki is azt mondaná a végvidékek, hogy a lázadás hasznot fog hajtani, — gondoljanak csak grancsár testvéreink Jelasics bárra! — Gondoljatok kezdetére és végére, és tudjátok meg aztán, mit nyertetek azon uraktól, kik forradalomra izgatnak! Mily jutalomban részesült a végvidéki 1848. után? Semmiben! Miféle jótéteményeket élvezett eddigél a szerb nemzet, mifélekét a végvidéki Bécsből? Semmifélekét!

A ki őszinte és becsületes szerb, az Bécseseli

